

Dosarul nr. 2ra-2411/2019
2ra-200/2020

prima instanță: Judecătoria Comrat, sediul Central (jud: V. Hudoba)
instanța de apel: Curtea de Apel Comrat (jud: G. Colev, A. Curdov, L. Caraianu)

Î N C H E I E R E

05 februarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Iurie Bejenaru
Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Vitali Aladov, Procuratura Generală și de Ministerul Justiției,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Vitali Aladov împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la încasarea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilegale organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești,

împotriva deciziei din 19 septembrie 2019 a Curții de Apel Comrat,

c o n s t a t ă :

La 21 noiembrie 2018, Vitali Aladov a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la încasarea prejudiciului moral cauzat de acțiunile ilegale a organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești.

În motivarea acțiunii a indicat că la 11 decembrie 2015, în privința sa, de către Procuratura sect. Centru, mun. Chișinău a fost intentată cauza penală pe semnele infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal.

La 22 decembrie 2015, de către organul de urmărire penală a fost înaintată învinuirea în privința lui Vitali Aladov, iar la 24 decembrie 2015 a fost anunțat în căutare.

Prin încheierea din 28 decembrie 2015 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău în privința lui Vitali Aladov, în absența sa, s-a ales măsura preventivă sub formă de arest preventiv pe un termen de 30 de zile.

La 25 ianuarie 2016, reclamantul a fost reținut, fapt confirmat prin procesul-verbal de reținere din aceeași dată, totodată, fiind supus percheziției.

Prin încheierea din 08 februarie 2016 a Curții de Apel Chișinău măsura preventivă sub formă de arest preventiv aleasă în privința acestuia s-a substituit cu o măsură preventivă alternativă, liberară temporară cu controlul judiciar.

La 28 martie 2017, procesul penal pe cauza penală nr. XXXXX a fost clasat cu scoaterea reclamantului de sub urmărire penală, pe motiv că nu se întrunesc elementele infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal.

Reclamantul a învederat că ordonanța procurorului din data de 28 martie 2017 este una definitivă și irevocabilă.

Prin prisma art. 1398 alin. (1), 1405 alin. (1), 1422 Cod civil, art. 3 alin. (1) lit. a) și c) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, reclamantul a considerat că compensația bănească în mărime de 100000 de lei va fi o satisfacție echitabilă a acelor suferințe și lezări pe care a fost nevoit să le sufere în rezultatul săvârșirii acțiunilor ilegale în privința sa.

Totodată, a susținut că primirea unei sume acceptabile de compensație reprezintă prin sine posibilitatea de a trăi emoții pozitive corelate cu suferințe morale cauzate lui prin acțiunile ilegale a persoanelor reprezentate de intimat.

Reclamantul a solicitat încasarea în beneficiul său din bugetul de stat a sumei de 100 000 de lei, ca compensare a prejudiciului moral, și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 03 mai 2019 a Judecătoriei Comrat, sediul Central a fost admisă parțial acțiunea lui Vitali Aladov; a fost dispusă încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Vitali Aladov a sumei de 25 000 de lei, ca compensare a prejudiciului moral cauzat în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurii preventive sub formă de arest preventiv, tragerii ilegale la răspunderea penală, efectuarea percheziției ilegale. În rest cererea de chemare în judecată a lui Vitali Aladov împotriva Ministerului Justiției a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 20 mai 2019, Vitali Aladov a înaintat apelul, prin care a solicitat casarea hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

La 24 mai 2019, Ministerul Justiției a înaintat cererea de apel, prin care a solicitat casarea hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

La 03 iunie 2019, Procuratura Generală a înaintat cererea de apel împotriva hotărârii primei instanțe și a solicitat casarea acesteia cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

Prin decizia din 19 septembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-au respins apelurile declarate de Vitali Aladov, Ministerul Justiției și Procuratura Generală, și s-a menținut hotărârea din 03 mai 2019 a Judecătoriei Comrat, sediul Central.

Pentru a decide astfel, instanța de apel, prin prisma art. 1405, 1422 Cod civil, art. 2, 3, 6, 11 Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, a considerat hotărârea primei instanțe întemeiată și legală, iar argumentele din cererile de apel neîntemeiate.

Colegiul civil a menționat că prin emiterea ordonanței procurorului Procuraturii mun. Chișinău, sediul Central din 28 martie 2017 privind scoaterea persoanei de sub urmărirea penală sau stoparea urmăririi penale în privința lui Vitali Aladov pe motivul lipsei în acțiunile învinuitului a elementelor infracțiunii, se confirmă încălcarea drepturilor constituționale și anume a dreptului la libertate

și viața privată prevăzut de art. 5 și 8 din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale.

În context, Colegiul a constatat că reclamantul a fost în drept de a pretinde despăgubiri a prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite a organelor de urmărire penală recunoscute prin prisma art. 3 alin. (1) lit. a) și c) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998.

Or, reieșind din cerințele art. 11 a Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, prima instanță întemeiat a ajuns la concluzia privind necesitatea admiterii pretențiilor reclamantului Vitali Aladov de reparare a prejudiciul moral cauzat în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, tragerii ilegale la răspundere penală, efectuării ilegale a percheziției.

Totodată, instanța de apel a constatat că la determinarea mărimii compensației de reparare a prejudiciului moral prima instanță întemeiat a ținut cont de toate circumstanțele cauzei în coroborare normele materiale aplicabile speței.

Reieșind din practica existentă la Curtea Europeană pentru verificarea eficienței unui remediu compensatoriu este criteriul de etichetate care prevede că remediu compensatoriu are scopul de a compensa integral și echitabil. Convenția Europeană privind apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale definește această noțiune ca o reparație echitabilă a dreptul intern al înaltei părți contractante

La 24 octombrie 2019, prin intermediul oficiului poștal, Vitali Aladov a declarat recurs, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că instanța de judecată a aplicat eronat și a încălcat normele de drept material, ceea ce a dus la soluționarea greșită a cauzei, nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, iar erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Totodată, recurentul în susținerea recursului a indicat motive de fapt și de drept similare celor expuse pe parcursul examinării cauzei în instanțele de judecată ierarhic inferioare.

La 28 octombrie 2019, prin intermediul oficiului poștal, Procuratura Generală a declarat recurs, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că instanța de judecată a aplicat eronat și a încălcat normele de drept material, precum și a dat o apreciere eronată materialului probator prezent la actele cauzei, ceea ce a dus la soluționarea greșită a cauzei.

La 31 octombrie 2019, Ministerul Justiției a declarat recurs, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că instanțele de judecată au aplicat eronat și au încălcat normele de drept material, precum și a dat o apreciere eronată materialului probator prezent la actele cauzei, ceea ce a dus la soluționarea greșită a cauzei.

Mai mult, Ministerul Justiției a învederat că nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage după sine răspunderea Statului, iar la caz fiind necesar să se constate ilegalitatea actului procedural emis de către organul de urmărire penală.

În contextul prevederilor art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Comrat a pronunțat decizia contestată la 19 septembrie 2019.

Materialele cauzei atestă expedierea participanților la proces a copiei deciziei motivate prin scrisoarea de însoțire din 04 octombrie 2019 (f.d. 137).

Tot actele cauzei denotă că Vitali Aladov a recepționat copia recursului la 08 octombrie 2019, fapt confirmat prin avizul de recepție (f.d. 142); Ministerul Justiției a recepționat copia recursului la 10 octombrie 2019, fapt confirmat prin avizul de recepție (f.d. 140) și Procuratura Generală a recepționat copia recursului la 14 octombrie 2019, fapt confirmat prin avizul de recepție (f.d. 139).

Astfel, recursurile declarate la 24 octombrie 2019, 28 octombrie 2019 și 31 octombrie 2019, sunt în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 18 decembrie 2019, prin scrisoarea de însoțire nr. 2ra-2411/2019, Curtea Supremă de Justiție a expedit în adresa intimaților copiile cererilor de recurs cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței timp de o lună de la data recepționării (f.d. 180).

Astfel, la 09 ianuarie 2020, prin intermediul oficiului poștal, Vitali Aladov a depus referință la recursurile declarate de Ministerul Justiției și de Procuratura Generale, prin care a solicitat respingerea recursurilor acestora ca inadmisibile.

Recurenții Ministerul Justiției și Procuratura Generale, până la examinarea recursurilor nu au depus referință întru respectarea prevederilor art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă.

Examinând temeiurile recursurilor declarate de Vitali Aladov, Procuratura Generală și de Ministerul Justiției, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile ca inadmisibile din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către

instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de Vitali Aladov, Procuratura Generală și de Ministerul Justiției, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursurile declarate se referă la dezacordul recurenților cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432. alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a recunoaște recursurile declarate de Vitali Aladov, Procuratura Generală și de Ministerul Justiției, ca fiind inadmisibile.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibile recursurile declarate Vitali Aladov, Procuratura Generală și de Ministerul Justiției, împotriva deciziei din 19 septembrie 2019 a Curții de Apel Comrat.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Iurie Bejenaru

Galina Stratulat